

Tulevaisuus on harkittuja tekoja

TEKSTI | Mira Rajalakso

////////////////////

Tulevaisuus ei tule, vaan se tehdään. Merkkejä tulevaisuudesta voidaan havainnoida ja niitä voidaan vahvistaa tai hälvittää niiden tuoman vaikutuksen mukaan. Toimintaympäristön nopea muutos edellyttää, että ympäristön muutostekijöitä on kartoitettu, tulevaisuusskenaarioita on tehty ja toimintasuunnitelmat ovat valmiina. Tulevaisuutta rakennetaan tietoisesti, kun on valittu haluttu tulevaisuus.

Kuva: Markus Spiske / Pexels

Tulevaisuus voi antaa itsestään merkkejä, usein heikkojen signaalien avulla. Sanotaan, että heikot signaalit ovat ensioireita muutoksesta. Ne ovat merkkejä sellaisista ihmisen toiminnan muutoksista, jotka vaikuttavat merkittävästi vallitsevaan käytäntöön. Ne ovat riippuvaisia havaintasijastaan ja heidän kyvyistään tulkintaan ja havainnointikykyyn – kyse on tietynlaisesta herkkyydestä huomata ilmiöitä tai toiminnan muutoksia.

Megatrendeistä puhutaan silloin, kun joistakin heikoista signaaleista on tullut jo näkyvää toimintaa: ilmastossa ja luonnossa tapahtuvat muutokset, väestö- ja talousrakenteiden muutosten vaikutukset yhteiskuntaan. Megatrendit ovat vahvoja muutoksia vallitseviin

Tulevaisuus selville suunnittelemalla

Tulevaisuuteen voi suhtautua niin, että tulevaisuus on kaukana horisontissa tai, että tulevaisuus on jo täällä. Oli katse sitten lähellä tai kaukana, tulevaisuuteen varautumalla rakennetaan entistä parempaa maailmaa. Tulevaisuuskenaarioilla havainnoidaan, miten vaikutetaan ja tehdään vastuullisia tekoja halutunlaisen tulevaisuuden varmistamiseksi. Tulevaisuutta visioidaan lisäämällä faktoihin mielikuvitusta. Mielikuvituksen määrä riippuu valitusta aikajänteestä: Sitä enemmän mielikuvitusta, mitä pidempi aikajänne.

Tulevaisuuksien kuvittelun apuna ovat tosiasiat ja mielikuvitus. (Virtanen 2022, materiaali 2669, 9:18 – 9:55). Yksitotinen ajattelu ei kannata pitkälle, oletuksia kannattaa välttää ja avoin keskustelu avaa uusia näkökulmia. Vallitsevia megatrendejä voidaan täydentää ilmiöillä ja heikoilla signaaleilla.

Tulevaisuuskuvioiden rakentamisessa on hyvä huomioida, että tämän hetken toimintatavat ja -ympäristö muuttuvat nopeasti. Helposti peilataan toimintoja niin sanottuun normaaliin. Normaalin olemassaolo on hyvä kyseenalaistaa. Ihmiset ovat rakentaneet uusia toimintamalleja ja sopeutuneet erilaisiin muutoksiin kautta aikojen. Tällä hetkellä niiden muutostahti on muuttunut entistä rivakammaksi. Nopeatahtisessa maailmassa muutosten mukana pysyminen vaatii organisaatioissa yhteistyötä ja ongelmanratkaisukykyä.

On huomattu, että kannattavuus ja markkina-arvo ovat parempia niillä yrityksillä, jotka ovat panostaneet tulevaisuuden lukutaitoon ja tulevaisuusajatteluun. Tulevaisuusajattelun ja siihen liittyvien menetelmien käytön lisäämisellä halutaan saada selkeyttä siihen, mitä tulevaisuus tuo mahdollisesti mukanaan ja miten valmistautua siihen. Organisaatioiden toiminnan kehittämisessä systemaattinen tulevaisuusajattelu antaa työkaluja ennakointiin. (Virtanen 2022, materiaali 2668)

Ennakointimalli vantaalaisten toimijoiden tueksi

Vantaalla kaupungin elinvoimapaalveluiden johdolla rakennetaan verkostomaisesti toimivaa alueellisen ennakoinnin toimintamallia. Vantaan alueellinen ennakointimalli VALUE-hankkeessa tehtävä malli on tarkoitus vakiinnuttaa kiinteäksi osaksi kaupungin päätöksenteko- ja elinvoimaekosysteemiä. VALUE-hankkeessa keskitetään Vantaan ennakointiin liittyvä systemaattinen tieto omalle alustalleen, josta alueen toimijat voivat kerätä omaan päätöksentekoonsa tarvittavaa tietoa.

Hankkeen Vantaa ennakoi -verkkosivut kokoavat myös hankkeen aikana tehtävät toimenpiteet. Verkkosivut avataan kevään 2024 aikana.

Laurean yhtenä tehtävänä VALUE-hankkeessa on osallistua alueen toimijoiden tulevaisuusajattelun vahvistamiseen ja päätöksenteossa ennakointimenetelmien käytön syventämiseen. Laurean järjestämissä aamukahvitapahtumissa (3.11.2023 ja 26.1.2024) oivallutettiin ja innostettiin osanottajia ottamaan tulevaisuusajattelu ja

ennakointimenetelmät vahvemmin organisaatioiden päätöksenteon tueksi. Tapahtumissa tulevaisuusajatteluun perehtyneiden puhujien esityksissä avattiin tulevaisuusajattelun ydintä toiminnan suunnittelussa, eri skenaarioiden teon merkitystä niin julkisella kuin yksityisellä puolella ja eri aikajanojen tuomaa haastetta toiminnan suunnitteluun.

Hankkeen aikana Laureassa valmistetaan MOOC-kurssi tulevaisuusajattelun ja ennakointimenetelmien perusteista. Laurea järjestää loppuvuodesta 2024 työpajan, jossa toimijoiden ennakointitiedon ja yhteiskehittämisen pohjalta kartoitetaan ja rakennetaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Näihin sysäyksiä antavat hankkeessa järjestettävät työpajat kevään ja syksyn 2024 aikana. VALUE-hankkeen kolmannen toteuttajan, Metropolia-ammattikorkeakoulun, johdolla työpajoissa luodaan yhteistä ymmärrystä ennakoinnin tietojohdamisesta. Työpajat järjestetään Metropolian eri innovaatiokeskuksissa, joissa on lisäksi mahdollisuus tutustua tulevaisuuskuviin ja keskeisiin muutosajureihin.

Vantaan alueellinen ennakointimalli VALUE-hanke on käynnissä ja jatkuu 31.7.2025 asti. Hanke toteutetaan EAKR-rahoituksella. Se on osa Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelmaa ja sen toimintalinjaa Innovatiivinen Suomi sekä erityistavoitetta Tutkimus- ja innovaatiovalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen. [Lisätietoa hankkeesta.](#)

Kirjoittaja

Mira Rajalakso työskentelee asiantuntijana Laurean E-yksikön TKI-tiimissä ja Vantaan alueellinen ennakointimalli VALUE-hankkeen projektipäällikkönä Laurea-ammattikorkeakoulussa.

Lähteet

- Sitra 2024. [Tulevaisuusajattelusta tulevaisuusvaltaan -webinaarisarja: Mitä tulevaisuusajattelu on ja miksi se kuuluu kaikille?](#) 6.2.2024. Video.
- Virtanen, K. 2022. [Tulevaisuuteen varautuminen.](#) Video Avointen oppimateriaalien kirjastossa.
- Virtanen, K. 2022. [Tulevaisuuden avartaminen.](#) Video Avointen oppimateriaalien kirjastossa.
- Virtanen, K. 2022. [Tulevaisuuden suunnittelu.](#) Video Avointen oppimateriaalien kirjastossa.

URN <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202402289155>

Mira Rajalakso

[mira.rajalakso\(at\)laurea.fi](mailto:mira.rajalakso@laurea.fi)

asiantuntija

ennakointi

tulevaisuusajattelu

Vantaa